

## สารบัญ

### ส่วนที่ 1 บทนำ

1.ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล	หน้าที่ 1
2.วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	หน้าที่ 2
3.ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	หน้าที่ 2
4.เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	หน้าที่ 4
5.ประโยชน์ของการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	หน้าที่ 6
ส่วนที่ 2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนา	หน้าที่ 7-8
ส่วนที่ 3 ผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา	หน้าที่ 9-18
ส่วนที่ 4 ผลการวัดคุณภาพแผนพัฒนาการติดตามและประเมินผล	หน้าที่ 19-20
ส่วนที่ 5 การติดตามและประเมินผลด้วยระบบ e-plan	หน้าที่ 21
ส่วนที่ 6 สรุปผลการดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น	หน้าที่ 21-26

## คำนำ

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๑๒ ได้กำหนดให้ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นรายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตาม และประเมินแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว พร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนใน ท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าวและต้องปิด ประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี

ดังนั้นเพื่อให้การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัวเป็นไป ด้วยความเรียบร้อย เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว จึงได้ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น(พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) รอบที่ ๑ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔) ขึ้น เพื่อให้ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว เสนอต่อสภา องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัวและคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว พร้อมทั้ง ประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว ให้ประชาชนในท้องถิ่น ทราบ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขาวัวต่อไป

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา  
องค์การบริหารส่วนตำบลเขาวัว

## ส่วนที่ ๑ บทนำ

ปัจจุบันการติดตามและประเมินผลนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารงานเป็น เนื่องจากการติดตามและประเมินผลเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานของปีที่ผ่านมา ว่ามีความสอดคล้องกับ แผนงานที่ได้วางเอาไว้หรือไม่ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบลเขา ชาว ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ที่จะต้องให้การบริการแก่ประชาชนในชุมชน จะต้องมีการ ติดตามและประเมินผล เพื่อวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการในด้านต่างๆ เช่นเปรียบเทียบ การทำงานของปีที่ผ่านมาอีกด้วย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๙ และ(ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๑ ได้กำหนดให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือในการใช้งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากร ต่างๆ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความโปร่งใส เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการ ของประชาชน ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ดีสักเพียงใดก็ตาม แต่หากไม่มีผล การดำเนินงานที่เกิดขึ้นได้ ก็ไม่สามารถที่จะบ่งบอกถึงความสำเร็จของแผนพัฒนาท้องถิ่นได้ ดังนั้นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมายมีการ ตรวจสอบหรือไม่อย่างไร ซึ่ง“แบบการติดตาม” และ “แบบประเมินผล” จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำ ข้อมูลต่างๆแผนงานหรือโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชาว นำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

### ๑. ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

การติดตาม (Monitoring) และ การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการที่แตกต่างกันมีจุดหมาย ไม่เหมือนกัน แต่กระบวนการทั้งสองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเมื่อนำแนวคิดและหลักการติดตามและ ประเมินผล (Monitoring and Evaluation) มาประสานใช้ด้วยกันอย่างเหมาะสม จะช่วยให้ผู้บริหารท้องถิ่น พนักงาน ส่วนตำบล พนักงานจ้าง สมาชิกสภาท้องถิ่น (อื่น ๆ ถ้ามี) สามารถกำกับดูแล ทบทวน และพัฒนางาน พัฒนาท้องถิ่น ตามแผนงาน โครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการติดตามผลที่สำคัญ ดังนี้

๑. ผลการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบแต่ละแผนงาน โครงการเพื่อพัฒนาองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการหรือไม่ได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ รวมทั้ง งบประมาณในการดำเนินงาน

๒. ผลการใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรต่าง ๆ ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบดูว่า แผนงาน โครงการเพื่อการพัฒนาได้รับปัจจัยหรือทรัพยากรทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพตามระยะเวลาที่กำหนด ไว้หรือไม่อย่างไร

๓. ผลการดำเนินงาน ตรวจสอบดูว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด มีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง ทั้งในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การดำเนินการตามแผนงานและโครงการเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่น และขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

๔. ความสำคัญของการติดตามและประเมินแผนเป็นเครื่องมือสำคัญในการทดสอบผลการ ดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ทำให้ ทราบและกำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดความชัดเจนที่จะทำให้ทราบถึงจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) ปัญหาหรืออุปสรรค (threats) ของแผนพัฒนา ท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ปลัด

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าสำนัก ผู้อำนวยการกอง บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพพื้นที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนงาน โครงการพัฒนาให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่แวดล้อมในสังคมภายใต้ความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนตำบล/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

## ๒. วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งค้นหาแผนงาน โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าสิ่งใดควรดำเนินการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน โครงการ หรือศึกษาระหว่างดำเนินการตามโครงการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นว่ามีปัญหาใดควรปรับปรุงเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ติดตามและประเมินผลแผนงาน โครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำเนินการเป็นเพราะเหตุใด เกิดปัญหาจากเรื่องใด จึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๑. เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารราชการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะช่วยตอบสนองภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้ สภาพผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นตามภารกิจที่ได้กำหนดไว้

๓. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับเร่งรัด ปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องของการดำเนินงาน โครงการ การยกเลิกโครงการที่ไม่เหมาะสมหรือหมดความจำเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. เพื่อทราบถึงสภาพการบริหารการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๕. เพื่อสร้างความรับผิดชอบของผู้บริหารท้องถิ่น ปลัด ผู้บริหารระดับสำนัก/กองทุกระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องผลักดันให้การดำเนินการตามแผนงาน โครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์กับให้เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประชาชนในตำบลเขาขาวหรือสังคมส่วนรวมมากที่สุด

๖. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดร้อยละความสำเร็จของปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการของสำนัก/กอง/ฝ่ายต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

## ๓. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๒๙ กำหนดว่า คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (๑) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา (๒) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา (๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพร้อมทั้งประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบในที่เปิดเผยภายในสิบห้าวันนับแต่วันรายงานผลและเสนอความเห็นดังกล่าวและต้องปิดประกาศไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันโดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี (๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

๑. การดำเนินการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น มีจำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วย

๑) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน ๓ คน

๒) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน ๒ คน

๓) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก จำนวน ๒ คน

๔) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเอง จำนวน ๒ คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้บริหารท้องถิ่น

คัดเลือก จำนวน ๒ คน

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการให้การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

๑. ประชุมเพื่อกำหนดกรอบแนวทาง และวิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการกำหนดกรอบ แนวทาง วิธีการ และห้วงเวลาให้เหมาะสมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. ดำเนินการติดตามและประเมินพัฒนาท้องถิ่นตามกรอบแนวทาง วิธีการ และห้วงเวลาที่กำหนด โดยสามารถติดตามและประเมินผลได้ตลอดระยะเวลา

๓. รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อดำเนินการต่อไป

## ๒. การกำหนดแนวทางและวิธีการ

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดการแบ่งขั้นตอนเพื่อเป็นการกำหนดแนวทางและวิธีการสำหรับการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๒.๑ การกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการติดตามและประเมินผล การติดตามยุทธศาสตร์และโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จะเริ่มดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลของโครงการที่จะติดตามว่ามีวัตถุประสงค์หลักอะไร มีการกำหนดการติดตามและประเมินผลไว้หรือไม่ (ซึ่งดูได้จากที่กำหนดตัวชี้วัด : KPI) ถ้ากำหนดไว้แล้วมีความชัดเจนเพียงใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ใครเป็นผู้ใช้ผลการติดตาม เป็นต้น จากนั้นศึกษาว่าผู้ใช้ผล การนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างไร เมื่อใด ข้อมูลหลัก ๆ ที่ต้องการคืออะไร ต้องการให้รายงานผลอย่างไร มีข้อเสนอแนะในการติดตามผลอย่างไร ซึ่งการศึกษาดังกล่าวอาจใช้วิธีสัมภาษณ์และ/หรือสังเกตแล้วนำผลที่ได้มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์และขอบเขตในการติดตาม

๒.๒ วางแผนติดตามและประเมินผล จะนำวัตถุประสงค์และขอบเขตในการติดตามงานจากข้อ ๒.๑ มาวิเคราะห์ แล้วเขียนรายละเอียด ซึ่งประกอบด้วย ประเด็นหลัก ๆ คือ วัตถุประสงค์การติดตาม แหล่งข้อมูล เวลาที่เก็บข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นสร้างเครื่องมือซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม กำหนดการทดลองและปรับปรุงเครื่องมือ

๒.๓ ดำเนินการหรือปฏิบัติตามแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องการในขั้นนี้ คือ ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนั้น แม้จะวางแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ดีและได้ข้อมูลที่มีคุณภาพเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าในเชิงปริมาณได้น้อยก็ต้องติดตามเพิ่มจนกว่าจะครบขั้นต่ำตามที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการติดตามที่กำหนดไว้ แต่ละโครงการตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ โดยอาจใช้วิธีการทางสถิติพื้นฐาน เช่น การแจกแจง ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน เป็นต้น หรืออาจใช้การวิเคราะห์แบบ Matrix การพรรณนาเปรียบเทียบ การเขียน Flow Chart การแสดงแผนภูมิแกนต์ (Gantt Chart) หรืออาจใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกันตามความเหมาะสมของพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๕ รายงานตามแบบแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นการรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยรายงานตามแบบที่กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ การรายงานผลการติดตามแผนงาน โครงการหนึ่ง ๆ อาจมีหลายลักษณะก็ได้ตามความเหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการรายงานผลการติดตามโครงการอาจเขียนเป็นรายงานเชิงเทคนิคซึ่งประกอบด้วยก็ได้ ความเป็นมาของโครงการที่จะติดตามโดยสรุปวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการติดตาม ซึ่งจะปรากฏใน ส่วนที่ ๒ และส่วนที่ ๓

๒.๖ รายงานผล คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นและคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี -๓-

๒.๗ การวินิจฉัยสั่งการ การนำเสนอเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง แก้ไขที่ดี หลังจาก คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจ ในสำนัก กอง ฝ่ายต่าง ๆ ได้รับรายงานสรุปแล้วจะวินิจฉัย/สั่งการ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ได้จากรายงานสรุป ซึ่งอาจ กระทำโดยตรงหรือเสนอรายงานตามสายบังคับบัญชาก็ได้ตามความเหมาะสมต่อผู้บริหารท้องถิ่น

#### ๓. การรายงานผล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ในการรายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น และคณะกรรมการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในเดือนธันวาคมของทุกปี

### ๔. เครื่องมือการติดตามและประเมินผล

#### ๑. กรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดกรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

##### ๑.๑ กำหนดกรอบเวลา (Time & Time Frame) โดยกำหนดกรอบระยะเวลา ดังนี้

๑) ประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอย่างน้อยไตรมาสละ ๑ ครั้ง

๒) สรุปผลการติดตามและประเมินผลทุกไตรมาส และสรุปภาพรวมของไตรมาสที่ผ่านมา ทุกครั้ง

๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อ ผู้บริหารท้องถิ่นภายในเดือนธันวาคมเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอสภาท้องถิ่นตามระยะเวลาที่กำหนด

๑.๒ ความสอดคล้อง (Relevance) เป็นความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ (หรือผลผลิต) ที่ได้กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องและนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๓ ความเพียงพอ (Adequacy) กำหนดทรัพยากรสำหรับการดำเนินการติดตามและ ประเมินผลประกอบด้วยคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการปฏิบัติงานตามศักยภาพโดยนำเครื่องมือที่มีอยู่ จริงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาปฏิบัติงาน

๑.๔ ความก้าวหน้า (Progress) กรอบของความก้าวหน้าแผนงาน โครงการต่าง ๆ จะวัดจากรายการที่เป็นโครงการในรอบ ๕ ปี วัดได้จากช่องปีงบประมาณและที่ผ่านมา โครงการที่ต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา

๑.๕ ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการติดตามและประเมินผลความสัมพันธ์กันระหว่าง ผลผลิตหรือผลที่ได้รับจริงกับทรัพยากรที่ถูกใช้ไปในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสามารถ วัดได้ในเชิงปริมาณ ขนาด ความจุ พื้นที่ จำนวน ระยะเวลา เป็นต้น

๑.๖ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นผลที่ได้จากประสิทธิภาพทำให้เกิดผลลัพธ์และผลผลิต (Outcome and Output) ซึ่งสามารถวัดได้ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพหรือวัดได้เฉพาะเชิงคุณภาพ ซึ่งวัดเป็น ความพึงพอใจหรือสิ่งที่ประชาชนชื่นชอบหรือการมีความสุข เป็นต้น

กำหนดแนวทางการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการติดตามและประเมินผลมีความจำเป็นที่จะต้อง วิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล และอาจรวมถึง อำเภอย่อย และจังหวัดด้วย เพราะมีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ในเชิงการพัฒนาท้องถิ่นแบบองค์ รวมของจังหวัดเดียวกัน

#### ๒. ระเบียบ วิธีในการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดระเบียบ วิธีในการติดตามและประเมินผล ดังนี้ -๔-

๒.๑ ระเบียบในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา ระเบียบวิธีในการติดตามและประเมินผลมีองค์ประกอบใหญ่ ๆ ที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๑) ผู้เข้าร่วมติดตามและประเมินผล
- ๒) เครื่องมือ
- ๓) กรรมวิธีหรือวิธีการต่าง ๆ

๒.๒ วิธีในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

๑) การออกแบบการติดตามและประเมินผล การออกแบบเพื่อการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนามีเป้าหมายเพื่อมุ่งตอบปัญหาการติดตามและประเมินผลได้อย่างตรงประเด็น อธิบายหรือควบคุมความผันแปรของโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่จะเกิดขึ้นได้

๒) การสำรวจ (survey) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากบันทึกหรือทะเบียนที่ผู้รับผิดชอบโครงการจัดทำไว้แล้ว หรืออาจเป็นข้อมูลที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลต้องจดบันทึก (record) สังเกต (observe) หรือวัด (measurement) โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผลจะดำเนินการในพื้นที่จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นข้อมูลที่มีอยู่ตามธรรมชาติ พฤติกรรม ความต้องการ ซึ่งศึกษาได้โดยวิธีการสังเกตและสามารถวัดได้

๓. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

๓.๑ การทดสอบและการวัด (Tests & Measurements) วิธีการนี้จะทำการทดสอบและวัดผลเพื่อดูระดับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงแบบทดสอบต่าง ๆ การประเมินการปฏิบัติงาน และแนวทางการวัด จะใช้เครื่องมือใดในการทดสอบและการวัดนั้นเป็นไปตามความเหมาะสมของโครงการพัฒนาท้องถิ่น

๓.๒ การสัมภาษณ์ (Interviews) อาจเป็นการสัมภาษณ์เดี่ยว หรือกลุ่มก็ได้ การสัมภาษณ์เป็นการยืนยันว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ได้รับผลกระทบมีความเกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบในระดับใด โดยทั่วไปการสัมภาษณ์ถูกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการหรือกึ่งทางการ (formal or semi-formal interview) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interviews) ดำเนินการสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) ซึ่งคล้าย ๆ กับการพูดสนทนาอย่างไม่มีพิธีรีตอง ไม่เคร่งครัดในขั้นตอน

๓.๓ การสังเกต (Observations) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การสังเกตเพื่อเฝ้าดูว่ากำลังเกิดอะไรขึ้นกับการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบันทึกการสังเกต แนวทางในการสังเกต และกำหนดการดำเนินการสังเกต (๑) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) เป็นวิธีการสังเกตที่คณะกรรมการติดตามและประเมินผลเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านหรือตัวบุคคล ชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน (๒) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) หรือการสังเกตโดยตรง (Direct observation) เป็นการสังเกต บันทึกลักษณะทางกายภาพ โครงสร้าง และความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้เสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๔ การสำรวจ (surveys) ในที่นี้หมายถึง การสำรวจเพื่อประเมินความคิดเห็น การรับรู้ทัศนคติ ความพึงพอใจ ความจำเป็น ความต้องการของประชาชนในตำบลเขาขาว/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการบันทึกการสำรวจ และทิศทางการสำรวจไว้เป็นหลักฐาน

๓.๕ เอกสาร (Documents) การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์และโครงการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ออกสาร ซึ่งเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัญหาความต้องการของ

ประชาชนในท้องถิ่น สาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการพัฒนา ตลอดจนเป้าประสงค์ ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ แผนงาน ผลผลิตหรือโครงการ วิสัยทัศน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

#### ๕. ประโยชน์ของการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลมีประโยชน์ที่สำคัญคือ การนำไปใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ระหว่างดำเนินโครงการ รองลงมาคือนำไปใช้สำหรับวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต ประโยชน์ต่าง ๆ แยกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

๑. ได้ทราบถึงสถานภาพและสถานการณ์ต่าง ๆ ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินการตามโครงการ ซึ่งจะช่วยให้วิธีการปฏิบัติดำเนินการไปแนวทางเดียวกัน

๒. ได้ทราบถึงข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้แผนพัฒนาท้องถิ่นและการดำเนินการตามโครงการพัฒนาท้องถิ่นมีปัญหา ทำให้สามารถแก้ไขได้ทันท่วงที ตรงเป้าหมายอย่างทันที่ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๓. ช่วยให้การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เกิดความประหยัด คุ่มค่าไม่เสียประโยชน์ ประหยัดเวลางบประมาณ และทรัพยากรในการดำเนินโครงการพัฒนาท้องถิ่น

๔. สามารถเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายละเอียด ความต้องการ สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่จะนำไปจัดทำเป็นโครงการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำเสนอโครงการในเชิงสถิติหรือข้อมูลที่เป็นจริง ทำให้ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรต่าง ๆ

๕. กระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น การจัดทำโครงการและรับผิดชอบโครงการ มีความสำนึกต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระตือรือร้นในการแก้ไข ตลอดจนปรับปรุงรายละเอียดเนื้อหา ข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเสมอ

๖. การวินิจฉัย สั่งการ ผู้บริหารท้องถิ่น ปลัด ผู้บริหารระดับสำนัก/กอง/ฝ่ายต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถวินิจฉัย สั่งการได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รัดกุมมีเหตุมีผลในการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและตามอำนาจหน้าที่ นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดมาตรการต่าง ๆ สำหรับการปรับปรุงแก้ไขและป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นได้

๗. ทำให้ภารกิจต่าง ๆ ของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละคน แต่ละสำนัก/กอง/ฝ่ายต่าง ๆ มีความสอดคล้องกัน ประสานการทำงานให้เป็นองค์รวมของหน่วยงาน ทำให้เป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความสำเร็จตามเป้าหมายหลัก มีความสอดคล้องและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๘. สามารถรักษาคุณภาพของงานหรือภารกิจให้เป็นไปและตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ กิจกรรม งานต่าง ๆ และประชาชนพึงพอใจเมื่อได้รับการบริการประชาชนในเขตตำบลเขาขาว/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น



## ส่วนที่ ๒

### วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์การพัฒนา

วิสัยทัศน์ (Vision) “ส่งเสริมการศึกษา พัฒนาสาธารณสุขปภค หนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งฟาร์ม ชุมชนเข้มแข็ง”

#### ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาด้านสังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สาธารณสุข และกีฬา

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหาร

#### พันธกิจ ประกอบด้วย

พันธกิจที่ ๑ ดำเนินการก่อสร้างและปรับปรุงถนนสายหลักและสายรอง ให้เป็นถนนที่ได้มาตรฐาน ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดปี

พันธกิจที่ ๒ ดำเนินการก่อสร้าง พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซมระบบน้ำประปาบำรุงรักษาแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร การอุปโภค บริโภค

พันธกิจที่ ๓ ขยายการบริการไฟฟ้าสาธารณะ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนรวมถึงพัฒนาระบบไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

พันธกิจที่ ๔ ส่งเสริมพัฒนาสวนสาธารณะหนองหน้าถ้ำ เพื่อให้เป็นตลาดนัดชุมชนหรือตลาดน้ำ

พันธกิจที่ ๕ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดตั้งกลุ่มอาชีพตามโครงการ ๑ หมู่บ้าน ๑ ฟาร์ม เพื่อสร้างเสริมการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนทุกหมู่บ้าน

พันธกิจที่ ๖ สนับสนุน ส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทางเลือกเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร

พันธกิจที่ ๗ ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงานและเพิ่มรายได้ให้กับ ประชาชนโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พันธกิจที่ ๘ พัฒนาและปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลให้สภาพแวดล้อมที่ดี มีคุณภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็ก ก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

พันธกิจที่ ๙ สนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่

พันธกิจที่ ๑๐ จัดให้มีสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ให้ทั่วถึงทุก หมู่บ้าน

พันธกิจที่ ๑๑ จัดให้มีการอนุรักษ์ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ เช่น งานประเพณีสงกรานต์ วันลอยกระทง วันสำคัญทาง ศาสนา

พันธกิจที่ ๑๒ จัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับผู้บริหาร สมาชิก อบต. และพนักงานส่วนตำบล

พันธกิจที่ ๑๓ เฝ้าระวัง ติดตาม สถานการณ์โรคระบาด ที่อาจเกิดขึ้นในเขตตำบล

พันธกิจที่ ๑๔ ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน ประชาชน ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

พันธกิจที่ ๑๕ สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ในการป้องกันยาเสพติด โดยจัดให้มีการแข่งขันกีฬาระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อเยาวชนและประชาชนห่างไกลยาเสพติด

พันธกิจที่ ๑๖ รณรงค์ให้ประชาชนเห็นคุณค่า หวงแหน ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนสร้างจิตสำนึกต่อส่วนราชการในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรแหล่งน้ำและป่าไม้

พันธกิจที่ ๑๗ สนับสนุนการปรับปรุงภูมิทัศน์ และทรัพยากรธรรมชาติให้คงสภาพที่สวยงาม

พันธกิจที่ ๑๘ ควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

พันธกิจที่ ๑๙ จัดบรรยากาศที่วางการองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นบรรยากาศแห่งการต้อนรับประชาชน ด้วย การยิ้มแย้ม แจ่มใส เต็มใจบริการ โดยยึดหลัก “การบริการคืองานของเรา”  
พันธกิจที่ ๒๐ เพิ่มทักษะ ความสามารถของพนักงานและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ประสิทธิภาพในการบริการประชาชน ให้รวดเร็ว เสมอภาค และเป็นธรรม  
พันธกิจที่ ๒๑ ปรับปรุง และพัฒนารายได้ ในด้านการจัดเก็บภาษี และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ทั่วถึง และเป็นธรรม

พันธกิจที่ ๒๒ เน้นการบริหารราชการโดยเปิดโอกาส ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมากขึ้นโดยการเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น รวมถึงการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน  
พันธกิจที่ ๒๓ เน้นการบริหารราชการ โดยยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี(ธรรมาภิบาล) ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า

พันธกิจที่ ๒๔ เตรียมการ เตรียมความพร้อม ในการผลักดันให้ อบต.เขาขาว ยกฐานะเป็นเทศบาลต่อไป  
จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต ประกอบด้วย

จุดมุ่งหมายที่ ๑ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เส้นทางคมนาคม ทางระบายน้ำ ไฟฟ้า น้ำประปา ระบบโทรคมนาคม

จุดมุ่งหมายที่ ๒ การบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

จุดมุ่งหมายที่ ๓ การบำรุง รักษาสิ่งแวดล้อมแม่น้ำลำคลอง การบำบัดและกำจัดขยะ

จุดมุ่งหมายที่ ๔ การส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ หนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งฟาร์ม การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและการพัฒนาด้านการเกษตร ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

จุดมุ่งหมายที่ ๕ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยการส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ ผู้พิการ การส่งเสริมการดูแลสุขภาพอนามัยและการกีฬา นันทนาการ การส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้

จุดมุ่งหมายที่ ๖ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมกิจการด้านศาสนา

จุดมุ่งหมายที่ ๗ การพัฒนาการบริหารจัดการ โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาบุคลากร พัฒนาสถานที่ และอุปกรณ์ในการปฏิบัติราชการ การสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด

จุดมุ่งหมายที่ ๘ สร้างความพร้อมของตำบลเพื่อยกฐานะเป็นเทศบาล

แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ แนวทางการพัฒนาก่อสร้างปรับปรุงรักษา บุกเบิก ถนน สะพาน

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ แนวทางการพัฒนาบูรณะซ่อมแซม ขยายเขตและติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะ

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ แนวทางการพัฒนาและจัดหาภาชนะเก็บน้ำแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้ประชาชน

แนวทางการพัฒนาที่ ๕ แนวทางการพัฒนาการศึกษาของประชาชนทุกระดับ

แนวทางการพัฒนาที่ ๖ แนวทางการส่งเสริมศาสนาวัฒนธรรมและประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาที่ ๗ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมการจัดสวัสดิการและนันทนาการ

แนวทางการพัฒนาที่ ๘ แนวทางการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน

แนวทางการพัฒนาที่ ๙ แนวทางการพัฒนารักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๐ แนวทางการพัฒนาสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๑ แนวทางการพัฒนาบำบัดและฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๒ แนวทางการพัฒนาจัดระบบและจัดการขยะ

แนวทางการพัฒนาที่ ๑๓แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน  
แนวทางการพัฒนาที่ ๑๔แนวทางการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ  
แนวทางการพัฒนาที่ ๑๕แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการของหน่วยงาน